

Р.В. Лаврецький, к.і.н., доцент (Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)

НАУКОВА ШКОЛА ІСТОРІЇ ОСВІТИ, ВИХОВАННЯ ТА КУЛЬТУРИ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В 1924-1939 РОКАХ: НАПРЯМИ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

На основі архівних матеріалів та найновіших розвідок польських та українських учених висвітлено малознані сторінки діяльності представників школи історії освіти, виховання та культури Львівського університету (1924-1939), визначено основні напрямки та методологічні риси школи, показано методику підготовки в галузі історії освіти та шкільництва

Ключові слова: наукова школа, освіта, культура, Львівський університет.

У міжвоєнне двадцятиріччя Львівський університет став провідним осередком вивчення історичних наук на території Другої Речі Посполитої, і в тому числі історії освіти та шкільництва. Під керівництвом професора Станіслава Лемпицького в університеті створено наукову школу дослідників історії освіти, виховання і культури, діяльність якої стала відома далеко за межами Польщі, здійснила значний внесок у розвиток історії освіти та педагогіки.

На жаль, українські дослідники історії освіти і педагогіки, за винятком автора даної статті [1-3], не досліджували діяльність цього наукового осередку, не залучили до наукового обігу значний масив архівних матеріалів, що зберігається у Державному архіві Львівської області, Архіві Львівського національного університету імені Івана Франка та Львівській Науковій бібліотеці ім. В. Стефаніка НАН України. Крім того, поза увагою дослідників залишилися важливі напрямки досліджень і методологія наукової школи С. Лемпицького.

Науковій та педагогічній діяльності кафедри історії освіти та шкільництва Львівського університету міжвоєнного двадцятиріччя та персоналіям представників наукової школи С. Лемпицького присвячено значну кількість наукових статей, спогадів та біограм польських учених [4-16]. Ще більш розлогою є польська історіографія присвячена постаті самого професора [17-28]. Незгасаючий інтерес до історії львівського осередку історії освіти та шкільництва зумовлений позитивним впливом наукової спадщини її діячів на розвиток польської науки й сучасними тенденціями в польській історіографії та історії педагогіки.

У даній статті увага буде сконцентрована не стільки на науковій чи громадській діяльності представників школи С. Лемпицького, як на визначенні основних напрямків і методологічних рис школи, методиці підготовки в галузі історії освіти та шкільництва.

Відновлення Речі Посполитої в 1918 р. відкрило нові перспективи для розвитку польської науки. У полонізованому Львівському університеті (Яна Казимира) відбулись значні зміни в системі навчання та напрямих наукових досліджень. У контексті проведення загальнодержавної реформи системи середньої та вищої освіти, що передбачала запровадження нових предметів та навчальних програм, постало питання про відкриття в університеті кафедри історії освіти та шкільництва. Весною 1923 року рада професорів філософського факультету запросила на посаду завідувача цієї кафедри професора Варшавського університету С. Лемпицького. Офіційне відкриття кафедри відбулось 12 лютого 1924 р. [29, арк. 119].

С. Лемпицький був знаним науковим, культурним і громадським діячем міжвоєнної Польщі. Народився він 25 травня 1886 р. у містечку Кам'янка Струмилова (нині Кам'янка Бузька Львівської області) в сім'ї комісара староства [29, арк. 66]. Середню і вищу освіту здобув у Львові. На філософському факультеті Львівського університету поглиблено вивчав полоністику, історію та класичну філологію. У 1913 р. тут же отримав ступінь доктора

філософії, а в 1914 р. склав державні іспити на право викладання в середніх школах. Упродовж 1910-1921 рр. працював гімназійним професором у восьмій Львівській та приватній Городенській гімназіях [29, арк. 5]. Завдяки природним здібностям та наполегливій науково-педагогічній праці на початку 20-х рр. став заступником директора Державного архіву у Львові, а з жовтня 1922 р. – надзвичайним професором історії літератури Варшавського університету. Як відомий науковець С. Лемпицький був обраний членом Літературної комісії Академії знань у Кракові, членом польського Наукового товариства у Львові, дійсним членом Історико-педагогічної комісії Міністерства віровизнань і освіти, секретарем Львівської педагогічної підкомісії та редактором збірника "Wiadomości Pedagogiczne", віцепрезидентом Товариства вищих шкіл у Львові [29, арк. 129].

Громадські обов'язки та участь у культурному житті Львова були важливою складовою діяльності професора С. Лемпицького, і опосередковано визначали напрямки його особистих наукових зацікавлень та його найближчих учнів. У 1936/1937 навч. р. С. Лемпицький виконував обов'язки декана гуманітарного факультету університету, з 1928 р. до 1932 р. він – член сенатської Комісії у справах допомоги студентській молоді, директор Польського шкільного музею у Львові, засновник та редактор часописів "Wiadomości z Dziejów Wychowania i Szkolnictwa w Polsce" (1921-1922), "Minerwa Polska" (1927-1929), редактор "Pamiętnika Literackiego", рецензент літературних новин часопису "Gazeta Lwowska" [29, арк. 77; 41, арк. 133, 139]. За досягнення на ниві науки С. Лемпицький був обраний у 1929 р. членом-кореспондентом Польської Академії знань, а в 1947 р. – дійсним членом Польської Академії наук [42, s. 332].

Підвищення академічного рівня історії освіти і педагогічної думки у Львові стало поштовхом для інтенсифікації дидактики у даній галузі. На всіх напрямках історичних студій збільшилась кількість годин і обсяг лекцій, практичних занять і семінарів з історії освіти. С. Лемпицький також виокремив історію освіти в окремий напрямок студій. Йому вдалось розгорнути інтенсивну науково-дидактичну діяльність в університеті та наукових товариствах м. Львова.

У 1929 р. спеціальна комісія гуманітарного факультету, розглянувши результати науково-педагогічної діяльності С. Лемпицького, виступила з ініціативою надання йому звання звичайного професора Львівського університету [40, арк. 27, 29]. Дане клопотання Міністерство віровизнань і освіти Польщі задовольнило лише 25 вересня 1933 р. [29, арк. 17].

Професор С. Лемпицький поступово і наполегливо формував власну історичну та педагогічну школу. Вона досить вдало вписувалась в когорту існуючих в 1918-1939 роках в університеті наукових шкіл історичного профілю: суспільної та економічної історії (Францішек Буяк), історії модернізму (Адам Шельонговський), історії мистецтва (Владислав Подляха, Владислав Козицький та Владислав Жила), історії Польщі (Станіслав Закшевський та Людвик Колянковський), стародавньої історії (Казімеж Закшевський), антропології (Ян Чекановський), етнології (Адам Фішер), історії права (Освайд Бальцер, Пшемислав Домбковський, Владислав Абрагам), історії церкви (Мечислав Тарнавський, Юзеф Умінський).

Сучасники С. Лемпицького стверджували, що особливою популярністю серед студентства користувались його лекції з історії освіти, шкільництва і педагогічної думки, а також спецкурси з історії інтелектуальних течій і культурного життя в Польщі та Європі. Згідно з навчальними планами в 1924/1925 навч. р. він прочитав лекційні курси: "Освіта в Польщі в другій половині XV ст.", "Ян Амос Коменський і коменіанське шкільництво", "Освіта в Польщі за останніх Ягеллонів", "Польсько-чеські освітні відносини у середньовіччі", "Наукові товариства в Польщі (історичний нарис)", "Історія освіти в Польщі за часів Баторія і Сигізмунда III", "Американське шкільництво" [30]; у 1927/1928 навч. р. – "Нарис історії університетів", "Головні напрями духовної культури в Польщі у XV ст." [29, арк. 130-131; 31]; у 1929/1930 навч. р. – "Освітня реформа у XVIII ст. у Польщі", "Львівський

університет”, ”Єпископ Ян Любранський та ”Lubransianum” [32]”. Необхідно додати, що в 1939/1940 навч. р. С. Лемпицький планував збагатити свої лекції наступними курсами: ”Значення Львова і Червенської землі в історії польської духовної культури”, ”Виховна ідеологія Станіслава Щепановського”, ”Питання позашкільної освіти за кордоном і на польських землях” [33].

Крім лекційних курсів та спецкурсів професор С. Лемпицький вів семінарські (60-80 осіб) та просемінарські заняття (близько 100 осіб) з історії освіти та шкільництва для студентів які обрали спеціалізацію у цій галузі для здобуття магістерського чи докторського диплому [29, арк. 101; 34, с. 33, 45].

Інтенсивну науково-педагогічну діяльність професор С. Лемпицький розвинув у рамках інституту історії освіти та шкільництва. Діяльність інституту нормувалась регламентом від 1 жовтня 1932 р. За час роботи інституту в його стінах підготовлено низку магістерських та докторських робіт, окремі з яких опубліковані. За приблизними підрахунками за період з середини 20-х рр. до 1939 р. підготовлено близько ста дипломних (переважно магістерських) та докторських робіт [35]. Під безпосереднім керівництвом професора учасники семінару виконували колективні роботи: ”Батьківські настанови для синів у XVI-XVIII ст.”, ”Польські шкільні програми XV-XVIII ст.”, ”Словник польських культурних товариств”, ”Видатні постаті польської освіти та педагогіки” та ін. Авторів найкращих робіт Міністерство віровизнань і освіти Польщі нагороджувало грошовими преміями [34, с. 46; 35, арк. 4].

У Львівському університеті професор С. Лемпицький сформував школу досліджень з історії культури, освіти і виховання. Він самостійно створив окремий напрямок досліджень ключових подій у польській та європейській історії освіти та шкільництва. Його науковій школі завжди був притаманний характер загальнокультурних досліджень, які охоплюють інтелектуальну культуру, розвиток громадських організацій і шкільництва та діяльність відомих постатей духовної культури.

Організація та кадрова структура кафедри історії освіти та шкільництва була результатом наполегливої діяльності самого С. Лемпицького. Він також справив помітний вплив на характер досліджень в галузі духовної культури та історії освіти своїх співробітників та учнів. Професор С. Лемпицький підготував перших в Польщі професійних істориків освіти та педагогічної думки: Антонія Кнота, Лукаша Курдибаху, Кароля Левицького, Марію Глуховську, Яна Добжанського, Марію Яворкувну, Альфонса Шлетца, Степана Волошина та ін. [36, арк. 7; 37, арк. 2-6]. Представники його школи концентрували увагу на джерельній реконструкції історії виховання й освіти, меценатства видатних протекторів культурного життя XVI і XVII ст. та епохи Просвітництва в Європі та Польщі.

Дослідження львівської історико-педагогічної школи стосувались важливих для розвитку польської національної культури суспільних і політичних проблем. З методологічно-проблемного погляду дані дослідження відрізнялись значною фактографічною точністю. Водночас, у них були достатньо представлені аналіз та порівняльна характеристика на тлі польських і загальноєвропейських культурних процесів. На думку знаного сучасного польського дослідника історії освіти професора Казімежа Шмида ”реалізована у 30-х роках у Львівському університеті модель історико-освітніх досліджень була наповнена національною ідеєю. Її пронизував також сум за міфами минулих епох, але вони переплітались з холодним, фактографічним відтворенням подій” [13, s. 241].

Варто додати, що розвинені С. Лемпицьким наукові дослідження та напрямок історичної освіти користувались у міжвоєнні роки підтримкою державної влади з огляду на тогочасну польську політику у Західній Україні. Попри те, що основною лінією його наукової та громадської діяльності було утвердження польської державної ідеї та польської культури в полінаціональному середовищі Львова та західноукраїнських земель, все ж С. Лемпицькому вдалось скерувати свої дослідження на багатокультурний і універсальний вимір освіти.

Детальне відтворення навчальної підготовки в галузі історії освіти та виховання є нелегкою справою через фрагментарність джерел, які збереглися до наших днів. Архівні документи свідчать, що вже в першій половині 20-х рр. ХХ ст. у Львівському університеті відбувалась регулярна підготовка в рамках факультативного семінару історії освіти та шкільництва. Зберігся "Протокол свідоцтв, занять і семінарів", у якому знаходимо списки слухачів, учасників практичних занять і семінарів з історії освіти та шкільництва у 1925-1939 роках (приблизно 500 осіб) [38]. Цей архівний документ містить відомості щодо кількості студентів, тем семінарських робіт (рефератів, рецензій, контрольних робіт), результатів успішності та висновки професора про семінарські роботи. З бігом часу дана документація ставала щораз скупіша і, наприклад, в 1938 р. обмежувалась списком осіб, які закінчили історико-освітній просемінар та семінар, кількість годин проведених на заняттях і кінцеві оцінки. До того ж, під кінець 30-х рр. ХХ ст. значно зменшилась кількість бажаючих обрати дану спеціалізацію, що беззаперечно свідчить про згасання початкового ентузіазму в дослідженнях минулого культури і освіти. Так, у 1925/1926 навч. р. в просемінарах і семінарах з історії освіти та шкільництва брали участь 79 слухачів, а в 1938/1939 навч. р. – лише 22 студенти.

Згідно з документацією, в роботі семінару найчастіше брали участь студенти гуманітарних напрямів підготовки (80 %), але частими були випадки коли на заняття записувались правники, теологи чи представники природничих спеціальностей. Найбільша кількість слухачів з'являлась у першому триместрі, а потім поступово зменшувалась. Проте ніколи не було груп менших ніж 20 осіб [38; 36, арк. 2-6]. Студії з історії освіти користувались інтересом з двох причин: 1) пізнавальне зацікавлення, викликане інтелектуальним пошуком; 2) практично-фаховий інтерес через бажання здобути посаду вчителя.

Викликає інтерес методика підготовки студентів, що вивчали історію освіти та шкільництва. Бажаючий записатись у просемінар чи семінар мав звернутись до асистента інституту (сучасне значення – кафедра), представити залікову книжку, інформацію про рік і напрямок навчання, попередню участь у семінарах, оцінки з гуманітарних предметів зі свідоцтва зрілості (історія, польська мова, класичні мови, іноземні мови) та визначитись з групою навчальних предметів для складання магістерського іспиту. Члени семінару були зобов'язані "слухати і конспектувати лекції з історії освіти та шкільництва, які оголошені в університетській програмі" [37, арк. 3]. Крім того, вони мали регулярно брати дієву участь в засіданнях семінару. Недотримання даних правил викликало виключення зі списку членів інституту й спричиняло відмову у заліку.

Підготовка студентів здійснювалась з урахуванням дидактичних вимог. Існував програмний зв'язок і тематична послідовність просемінарських і семінарських занять. Згідно з регламентом, члени просемінару впродовж першого триместру мали скласти іспит з історії виховання за університетським підручником Станіслава Кота [39]. Упродовж наступних двох триместрів студенти складали колоквіум на основі лекцій з історії освіти і виконували в кожному триместрі так званій "пенсум" (письмовий реферат, бібліографічна робота, колоквіум з лекційного матеріалу і рецензії). Невиконання хоча б однієї з умов регламенту унеможливило здобуття свідоцтва про закінчення семінару.

Право відвідувати семінарські заняття мали лише слухачі просемінарських занять, які, як мінімум, отримали оцінку "задовільно". Студенти, які вивчали історію і бажали спеціалізуватись з історії освіти, представляли свідоцтво здачі іспиту з методів історичних досліджень як частини майбутнього магістерського іспиту. Натомість, студенти полоністи, педагоги та психологи представляли свідоцтво річних методико-полоністичних і педагогіко-дидактичних занять. Крім того, професор мав право провести вступний екзамен чи вимагати від кандидата здачі самостійного письмового реферату [37, арк. 3-4].

Перед членами семінару ставились високі вимоги щодо методологічних знань і вмінь. Вони зобов'язувались складати упродовж року колоквиум з лекцій і здавати самостійні роботи (реферати, рецензії, звіти й аналіз джерельного історико-педагогічного матеріалу). Умовою зарахування цілого циклу підготовки було виконання визначеного професором індивідуального "пенсуму" із оговорених заздалегідь проблем. Для збереження ритму і системності роботи учасників семінару, а також для досягнення високого рівня науковості, кожен слухач щотижня реєстрував свої письмові роботи у спеціальній книзі реєстрації. Ці роботи зберігались у лабораторії семінару, їх переглядали професор і асистент. Вони ж визначали їх науковий і методичний рівень [37, арк. 4; 38, арк. 2-45].

Члени семінару мали право користуватись лабораторією, науково-дидактичними збірками та часописами, бібліотекою інституту. Нагляд за діяльністю бібліотеки, надання найрізноманітніших бібліографічних, наукових і організаційних порад здійснювали асистенти семінару. Вони також слідували, щоб найкращі слухачі користувались визначеними постійними місцями в лабораторії семінару.

Регламент інституту і семінару передбачав користування книжками лише в межах інституту під наглядом асистента. За самостійний внос книжок за межі бібліотеки студентів виключали з семінару. Існувала також можливість обміну визначених книжок з інших бібліотек, проте користування ними відбувалось під особливим наглядом асистента. Як виняток, за згодою професора можна було позичити книжки для користування вдома.

В інституті історії освіти та шкільництва існував суворий порядок. Учасники семінару, зокрема стипендіати інституту, під загрозою втрати продовження стипендії проводили чергування у його приміщеннях.

Вартими уваги є взаємини між студентами і професором С. Лемпицьким та іншими викладачами семінару. На практиці було реалізовано правило, що "професор, керівник інституту та асистент закладу приймають у справах університету лише в межах інституту". Існувала також певна субординація у спілкуванні студентів з викладачами: професор приймав за посередництвом асистента закладу, якому студент мав повідомити зміст питань "для вирішення яких він бажає спілкуватись з професором" [38, арк. 6].

Незважаючи на ці "недемократичні" академічні правила, а можливо саме завдяки ним, на семінарських заняттях з історії освіти та шкільництва панував порядок і прозорість взаємних вимог, а атмосфера сприяла систематичній науковій роботі та успіхам у навчанні. Завдяки цьому семінар С. Лемпицького і його співробітників користувався престижем і популярністю серед студентів. Як наслідок, у 1927-1938 роках близько 90 семінарських робіт були визнані магістерськими з історії освіти та шкільництва чи історії виховання і педагогіки [13, s. 245].

Варто також звернути увагу на тематику самостійних письмових робіт, рефератів і рецензій написаних слухачами упродовж майже п'ятнадцяти років існування семінару історії освіти та шкільництва (1925-1939 рр.). З першого погляду впадає у вічі тематична спрямованість та методологічна схожість наукового доробку студентів. Наприклад, у 20-х роках серед наукових розвідок домінувала проблематика з історії шкільництва. Створювались хронологічно-фактографічні і описово-історичні дослідження, які були позбавлені компонента педагогічних рефлексій. З часом, під впливом С. Лемпицького, А. Кнота та Л. Курдибахи з'явилися дослідження монографічного, аналітичного чи історико-порівняльного характеру. Найчастіше це були дослідження студентів які готували магістерські роботи з історії освіти та виховання. На загал, тематично їх можна об'єднати у такі групи: ставропольський виховний ідеал та шкільництво того часу; виховні постулати; розвиток шкільництва й університетів в епоху Гуманізму; суспільне громадянське виховання; шкільництво, освіта і духовна культура Реформації; проблематика освітніх реформ у переддень і в добу Едукаційної комісії; освітня політика урядів держав, що розділили Польщу та ін. Отже, тематика стосувалась важливих освітніх фактів, культурних процесів,

відомих постатей і їх внеску в історію польської педагогічної думки та практики чи духовної культури. Для кращої ілюстрації тематики досліджень учасників семінару наведемо деякі назви письмових робіт студентів: "Польський єпископат і Краківський університет у XV і XVI ст.", "Стан досліджень у справі заснування Краківського університету 1364 р.", "Польські школи в добу гуманізму і Реформації", "Про Коменського в Польщі", "Єзуїтські школи в Польщі в XVII ст.", "Заслуги М. Почобутта як реформатора шкільництва і педагога", "Реформи С. Конарського", "Законодавство Едукаційної комісії", "Вплив західних теорій на польське шкільництво і педагогіку", "Стан досліджень з історії шкільництва в Галичині" [38, арк. 2-45]. Вибір тем найчастіше мав монографічний і зрізовий характер, а проблематика схилялась до пошуку широкого культурного, суспільного та інтелектуального контексту в дослідженнях минулого освіти. Таким чином, це була окрема модель історико-педагогічного мислення, методики досліджень, способу аналізу, інтерпретації та оцінки минулого в галузі освіти, шкільництва і виховання [13, s. 247].

Діяльність львівської польської школи історії освіти та шкільництва була перервана подіями Другої світової війни саме в той період, коли вона досягла найвищого ступеня розвитку. Проте, її основні методологічні парадигми були перенесені учнями С. Лемпицького – Л. Курдибахом, А. Кнотом, С. Трухімом та іншими в інші вищі школи післявоєнної Польщі. Таким чином, "школа Лемпицького" продовжила своє існування як дослідницький стиль, невід'ємними ознаками якого були ретельність у ставленні до джерел, їх скрупульозне вивчення і детальне пояснення, врахування різноманітних історичних умов, у тому числі й суб'єктивних компонентів історії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Лаврецький Р. В. Історична освіта та наука у Львівському університеті в 1918-1939 роках. Автореф. дис... канд. іст. наук. – Львів, 2000. – 20 с.
2. Лаврецький Р. Наукова та педагогічна діяльність працівників кафедри історії освіти та шкільництва Львівського університету (1924-1939) / Р. В. Лаврецький // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка, 1999. – Вип. 34. – С. 355-360.
3. Лаврецький Р. Львівський період діяльності Лукаша Курдибахи (1929-1939) / Р. В. Лаврецький // Наукові записки Української академії друкарства. Науково-технічний збірник. – Вип. 1. – Львів: УАД, 1999. – С. 169-171.
4. Słownik historyków polskich / oprac. M. Prosińska-Jackl. – Warszawa, 1994.
5. Słownik pedagogów polskich / red. W. Bobkowska-Nowak, D. Dryndowa. – Katowice, 1998.
6. Dryndowa D. Niektóre koncepcje pedagogiki naukowej w Polsce międzywojennej (1918-1939) / D. Dryndowa // Studia z historii polskiej pedagogiki. Koncepcje pedagogiczne w Drugiej Rzeczypospolitej. – Katowice, 1993.
7. Dryndowa D. Pedagogika Drugiej Rzeczypospolitej. Warunki, orientacje, kontrowersje / D. Dryndowa. – Katowice, 1987.
8. Galicja i jej dziedzictwo. T. 3: Nauka i oświata / red. A. Meissner, J. Wyrozumski. – Rzeszów, 1995.
9. Galicja i jej dziedzictwo. T. 9: Biografie pedagogiczne. Szkice do portretu galicyjskiej pedagogii / red. Cz. Majorek, J. Potoczny. – Rzeszów, 1997.
10. Galicja i jej dziedzictwo. T. 14: Pedagogika nowego wychowania w Polsce u schyłku XIX i w pierwszej połowie XX wieku / red. A. Meissner, Cz. Majorek. – Rzeszów, 2000.
11. Historia wychowania. Słownik biograficzny / red. A. Gąsiorowski. – Olsztyn, 1994.
12. Łempicki S. Złote paski ze wspomnień szkoły galicyjskiej / S. Łempicki. – Warszawa, 1957.
13. Szmyd K. Twórcy nauk o wychowaniu w środowisku akademickim Lwowa (1860-1939) / K. Szmyd. – Rzeszów, 2003.
14. Szulakiewicz W. Historia oświaty i wychowania w Polsce 1918-1939. Studium historiograficzne. – Toruń, 2000.

15. Tyrowicz M. Lwowski ośrodek historyczny w okresie międzywojennym (1918-1939). *Garść wspomnień // Przegląd Humanistyczny*. – 1985. – N. 34. – S. 83-89.
16. Tyrowicz M. *Wspomnienia o życiu kulturalnym i obyczajowym Lwowa 1918-1939*. – Kraków, 1991.
17. Żarnowska H. *Bibliografia prac Stanisława Łempickiego // Stanisław Łempicki. Wiek złoty i czasy romantyzmu w Polsce / Wybór i opracowanie J. Starnawski*. – Warszawa, 1992. – S. 840-881.
18. Brodacka-Adamowicz E. *Stanisław Łempicki (1886-1947) – człowiek i historyk*. – Toruń, 2003.
19. Grzybowski S. *Stanisław Łempicki historyk-wychowawca // S. Łempicki. Mecenat wielkiego kanclerza. Studia o Janie Zamojskim / Wyd. S. Grzybowski*. – Warszawa, 1980. – S. 5-36.
20. Hulewicz J. *Stanisław Łempicki (25 V 1886 – 2 XII 1947) // Przegląd Historyczno-Oświatowy*. – 1947. – Nr. 3-4. – S. 123-137.
21. Kleiner J. *Stanisław Łempicki // Twórczość*. – 1948. – Z. 3. – S. 70-75.
22. Kurdybacha Ł. *Wspomnienie o Stanisławie Łempickim // Pamiętnik Literacki*. – 1947. – S. 367-376.
23. Szletz A. *Stanisław Łempicki (1886-1947) // Nasza Przeszłość*. – T. IV. – Kraków, 1948.
24. Szulakiewicz W. *Udział Stanisława Łempickiego w kształtowaniu oblicza naukowego historii wychowania (W pięćdziesiątą rocznicę śmierci) // Historia wychowania XX wieku. Dorobek i perspektywy / pod red. T. Gumuły, J. Krasuskiego, S. Majewskiego*. – Kielce, 1998. – S. 77-85.
25. Szulakiewicz W. *Ideologia w narracji historycznej. Stanisława Łempickiego wizerunek polityka – wychowawcy // Polityczna obecność filozofii / pod red. M. Szulakiewicza*. – Toruń, 2002. – S. 115-126.
26. Szulakiewicz W. *Dzieje nauczania historii oświaty i wychowania w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie // Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. – Z. 365: *Historia Wychowania*. – Toruń, 2004. – S. 9-30.
27. Śródka S. *Stanisław Łempicki // Uczeń polscy XIX-XX stulecia*. – T. II. Warszawa, 1995. – S. 544-546.
28. Szulakiewicz W. *Stanisław Łempicki (1886-1947) // Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku / pod red. Jerzego Maternickiego*. – Rzeszów, 2007. – S. 553-568.
29. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО), ф. 26 (Львівський університет), оп. 5 (Особові справи), спр. 1080 (Особова справа С. Лемпицького).
30. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program [Spis] wykładów na rok akademicki 1924-1925. [Lwów], 1924. – S. 37.
31. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program [Spis] wykładów na rok akademicki 1927-1928. [Lwów], 1927. – S. 30.
32. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program [Spis] wykładów na rok akademicki 1929-1930. [Lwów], 1930. – S. 28.
33. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie. Program [Spis] wykładów na rok akademicki 1939/1940. [Lwów], 1939. – S. 46-47.
34. Львівська Наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, від. рукописів, ф. 132 (Львівський університет), спр. 195.
35. ДАЛО, ф. 26, оп. 7 (Документи гуманітарного факультету), спр. 1154.
36. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1107.
37. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1315.
38. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1060.
39. Kot S. *Historia wychowania*. T. 1-2. – Kraków, 1924.
40. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 1126.
41. ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 2016.
42. *Polski Słownik Biograficzny / Redaktor naczelny E. Rostworowski*. – T. XVIII / 3. – Z. 78.

Р.В. Лаврецкий, к.и.н., доцент

НАУЧНАЯ ШКОЛА ИСТОРИИ ОБРАЗОВАНИЯ, ВОСПИТАНИЯ И КУЛЬТУРЫ ВО ЛЬВОВСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ В 1924-1939 ГГ.: НАПРАВЛЕНИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ, СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОЙ ПОДГОТОВКИ

На основании архивных документов и новейших исследований польских и украинских учёных освещены малоизвестные страницы деятельности представителей школы истории образования, воспитания и культуры Львовского университета (1924-1939), раскрыты основные направления и методологические черты школы, показано методику подготовки в сфере истории образования.

Ключевые слова: научная школа, образование, культура, Львовский университет.

R.V. Lavretskyi, Candidate of Science (History), Docent.

SCIENTIFIC SCHOOL OF THE HISTORY EDUCATION, CULTURE TRAINING AT LVIV UNIVERSITY IN THE YEARS 1924-1939: THE MAIN DIRECTIONS AND METHODOLOGY OF THE RESEARCHES, CONTENTS OF THE EDUCATIONAL TRAINING PREPARATION

Taking into consideration the principals of archives documents of the up-to-date Polish and Ukrainian scientific researches, the main activities of the representatives from the school of history education as well as culture training at Lviv University in the 1924-1939 are presented here. The directions and methodological features of school are demonstrated and the methods of training in the sphere of history education and schooling are shown as well.

Key words: scientific school, education, culture, Lviv University.

УДК 378.147:376.352 (477)

Б.І. Шуневич, д.пед.н., доц., М.Б. Гульчевська (Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)

ДИСТАНЦІЙНИЙ КУРС З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАГІСТРІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті описано дистанційний курс з англійської мови для курсантів і студентів п'ятого курсу магістратури зі спеціальності „Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи”. Вперше представлено модель курсу, зміст і порядок роботи з ним, а також види тестів на основі вправ до технічних текстів і граматичного матеріалу.

Ключові слова: дистанційний курс, викладання іноземних мов, модель дистанційного курсу.

Сьогодні на роботу кожного навчального закладу суттєво впливають досягнення суспільства в галузі інформаційних технологій. За цих умов набуває значення широке використання комп'ютерів та Інтернету в процесі навчання як безмежного джерела отримання різноманітних знань.